

Yläne pitäjää varten

Arv. Puoluetoveri.

On tarkoitus kerätä tarkka tilasto henkilöistä, jotka viime kevden kapinan aikana tai sen päätyttyä ovat tulleet murhattuiksi, kaatuneet taisteluissa, kuolleet vankiloissa tai kotona heti vankileiriltä päästyään kuin myöskin näiden vainajien perheoloista y.m. Tilasto tulisi sitäpaitsi koskemaan kapinan aikana tai sen jälkeen sattuneista rääkkäyksistä, ryöstöistä, murhapolttoista y.m. Tilaston tulee olla mahdollisimman luotettava ja puolueeton.

Tällainen puolueeton ja luotettava tilasto voidaan saada aikaan vain puoluejärjestöjen, etupäässä kunnallistoimikuntien kautta ja avulla. Kullakin paikkakunnalla, pitäjässä, kauppalassa ja kaupungissa olisi siis paikallisen kunnallisjärjestön, tai missä kunnallisjärjestöä ei ole, muitten puoluejärjestöjen tai yksityisten puolueen jäsenten joko muodostettava komitea tai ainakin valittava joku henkilö asioista luotettavaa selvää ottamaan sekä sitä varten asettumaan kirjevaihtoon Puoluetoimikunnan Tilastokomitean kanssa.

Jotta Tilastokomitea voisi päättää, montako kyselykaavaketta Teidän paikkakunnallenne täytyy lähettää (sillä aikomus on kutakin murhattua tai kuollutta henkilöä kohti lähettää yksi kaavake) pyydämme Teitä noin viikon kuluessa tämän kehoituksen saatuanne lähettämään osoitteella Sos.-dem. Puoluetoimikunnan Tilastokomitea, Helsinki, Sirkuskatu 3, ainoastaan omaan arvioon perustuvat vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Paljoko arvionne mukaan paikkakunnallanne on kapinan aikana murhattu
a) punaisia 0 b) valkoisia 4
2. Paljoko niistä on ollut vieraspaiikkakuntalaisia
a) punaisia b) valkoisia 4
3. Paljoko arvionne mukaan paikkakuntanne asukkaita on kaatunut taisteluissa
a) punaisia 6 b) valkoisia 0
4. Paljoko arvionne mukaan paikkakuntanne asukkaita on murhattu kapinan päätyttyä ilman oikeudenkäyntiä
a) paikkakunnallanne b) muualla 7
5. Paljoko arvionne mukaan paikkakunnallanne on kapinan päätyttyä murhattu muita kuin paikkakuntanne asukkaita
6. Paljoko arvionne mukaan paikkakuntanne asukkaita kuoli vankiloissa 21
7. Sen henkilön nimi ja tarkka osoite, jonka puoleen Tilastokomitea kääntö lähettäessään kyselykaavakkeet
A. J. Mäkelä, Anna Mäkelä
8. Paikkakuntanne nimi sekä päivämäärä milloin tietonne on lähetetty
Yläne, Mäkelä, Lemik 1 p. 1919

Helsingissä tammikuulla 1919.

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan Tilastokomitea.

Glänne

(Pitäjän, kauppalan tai kaupungin nimi.)

Kertomus

Glänne :n kunnassa v:n 1918 kansalaissodan aikana ja sen päätyttyä sattuneista huomattavimmista tapauksista, kuten:

1. Suojeluskuntien perustamisesta ja asestautumisesta. Milloin perustettu y.m.
2. Punakaartien perustamisesta ja asestautumisesta. Aika milloin perustettu. Jäsenluku y.m.
3. Lyhyt kuvaus kansalaissodan alkamisesta kunnassanne; taistelujen kulku ja päättyminen.
4. Vangitsemisista ja vankien kohtelusta, niiden kanssa toimeenpannuista kuulusteluista, vankien siirroista paikkakunnalta toiseen y.m.
5. Murhista, räjäköyksistä y.m.s. ja kutka niitä toimeenpanivat.
6. Mitä muita tihutöitä paikkakunnallanne on tehty ja kenen toimesta. Mainitaan kotitarkastukset, sotilasviranomaisien toimeenpanemat telotukset y.m. Kaikki tarkkaan ja yksityiskohtaisesti.
7. Mainitaan työväen talojen ja niiden omaisuuden kohtalosta kansalaissodan yhteydessä.
8. Lyhyt selostus valkoisen hirmuvallan häiritsevästä vaikutuksesta kuntanne taloudelliseen ja vallankin sivistykselliseen kehitykseen.
9. Muita mainitsemisen arvoisia tapahtumia.

Kaikki asiallisesti ja totuudenmukaisesti. - Lisätkää tämän arkin sisään paperia sen mukaan kuinka kertomuksenne vaatii tilaa. - Täyttäkää arkin takasivulle paikka ja aika y.m.

- 1) Ei ollut mitään julkista suojeluskuntaa vaan salaisesti kyllä, Pyrytettiin esimerkiksi kunnan varajäseni siihen tarkoitukseen.
- 2) Punakaarti perustettiin juna kansalaissodan alkaisa, Taitti järjestyskaarti ja suurtaikana aikana
- 3) Kansalaissota alkoi Tammiheinä loppu päivinä, ja oli Glänne väkään keskeisimpänä, jankka vanki: sirtyi länne liikkeellä enempi kuin aliss vainu kuvitellakkaan, ja vielä enempi sen loppu päivinä
- 4) Vangitsemisia kyllä tapahtui vaan oman pitäjän miehet pääsivät melkein paikkautsetto

jalk

pehällä huudustelulla, vaan vieraspaiikka:
kuntalaisia kyllä oli täällä vankeittuna vakaita
aikaa, ^{muaka-ai lypä vankeilla!} kahlaku,
ei kovin reahaa, ^{puheastiin vankeille nimittain}

5) Työtäissä ei murhattu, ~~että~~ ja paitti kesällä
seon päällettyä kyllä pidettiin ihmisiä kuntas-
telua vasten pitämällä ajat kovin vakaille
runalla eräissä tallissa josta tulikin sellainen
kauhu (että taoshin vietin tuomalan talliin)

6) Paikkakunnallamme ei ole tapantä
mit mitään erikoisen suuria tihur-
toiti, mutta pieniä tarkastuksia (kyllä
useampia eri henkilöiden luvun ja
kotitarkastuksien yhteydestä kyllä on
käytetty kovaa huudustelua vieläpä
joissakin tapauksissa käytetty
apunaasellakin apuna, kuitenkin
ammattun sivulla (ei henkilöön) jolla
tietoja on haluttu.

7) Punaisten aikana toimi T-y. talossa
Punakart. Erikunta, ja valkoisten
aika talo on ollut lakavaarikossa
nyt kuitenkin se taas on yhd. vapas-
sa (käydössä) tapantulisilla jukka p. l. k.
8 p. on erikoisen suuria tapantuvia ei
se ole yht. partaanut lukuun ottamatta
vapautta saada käyttää omaa taloa.

8) Ei ole mitään mikä on vallinnut valkoisten
aikana on kuntalaisiin ^{käynnin} kynnin
kerpaamuttavasti, kun se on toiminnut
vaan sen edeksi joka on samoin väri-
nen ja painostettu toisiin ajatteleva-
sien kunnallisista toimista tyystin
proitettiin toisiin ajattelevat edistymis-
kin, musta taantunut vaan on yrittä-
nyt kohota vottaan

9) Muita mainittamisia arvoisia tapoja
kunnia si ole pättyneet joten täällä
on oltu verrattain rauhallisessa siikun
nähdä miti on muilla paikkakunnilla
olla kuulunut.

Ylläolevan kertomuksen laatinut:

Yläneellä kesäk 16 p 1919.

Paikka ja aika.

A. J. Hukka, Koneurhoitaja

Nimi ja ammatti.

Kura, Uusikartano,

Osote.

Todistamme tässä olevan kertomuksen yleensä olevan asiallisen ja oikean:

Paikka ja aika.

Juha Kaartoja

Nimi.

pienitilallinen

Ammatti.

J. A. Oksanen

Nimi.

Pienitilallinen

Ammatti.

LUETTELO

niistä *Yläne* :n kunnan asukkaista, jotka v:n 1918 kansalaissodan yhteydessä ovat: 1) rintamalla kaatuneet; 2) vankiloissa kuolleet; 3) vankiloista päästyään kuolleet; 4) kansalaissodan aikana tai sen päätyttyä murhatut; 5) valtiorikosoikeuksien päätöksillä teloitetut.

Järjestyksen numero	Suku- ja ristimänimet, täydelliset.	a) Ammatti. b) Syntymävuosi.	a) Nainut, naimaton, leski. b) Perheen suuruus ja alaikäisten lasten lukumäärä. c) Perheen toimeentulo. d) Perheen osote.	Onko kuulunut työväenjärjestöihin ja mihin, kuinka kauan. Missä luottamustoimissa ja kuinka kauan.	a) Kuuluiko punakaartiin ja milloin liittynyt siihen. b) Oiko kapinallisissa viroissa ja luottamustoimissa ja kuinka kauan.	Vangittu. Milloin.	Kaatunut taistelussa (rintamalla). Missä ja milloin.	Kuollut vankeudessa. Missä ja milloin.	Kuollut vankeudesta päästyään. Milloin ja mistä syystä.	Murhattu. Missä ja milloin ja millaisissa olosuhteissa. Kenen toimesta. Kuka murhasi.	Teloitettu valtiorikosoikeuden päätöksen perusteella. Missä ja milloin.
1	Mustela Jussi	Työmiehen 1873	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut	kuoli 1918	Kuljettuun				
2	Kummela Jonnu	Työmiehen 1898	Naimaton		Kuulunut	kuoli 6/1918				Osittain murhattu Tampereella väkijoukossa	
3	Meriman Kalle	Työmiehen 1902	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut	kuoli lopulla			Kuoli vank. päästä 6/18 jälkeen		
4	Pöuru Wäinö	Maatyömiehen 1894	Naimaton		Kuulunut				Joutunut Valkoisten vankiksi ja sille tielle jäänyt		
5	Tahmela Walter	Työmiehen 22 v. jaa.	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut		Maaliskuuta rintamalla 3/5-18.				
6	Pietilä Oske	Työmiehen 1897	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut					Osittain kuollut Uudenmaan rintamalla	
7	Pikala Oskari	Rekkinen 1900	Naimaton		Kuulunut					Ammuttu yrittäessään paeta Piilimäellä	
8	Varjoen Väinö	Maatyömiehen 1894	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut				Tampereella vankilassa 1918		
9	Pöytäla Ammas	Maatyömiehen	Naimaton	Työ. jäj. Kuulunut	Kuulunut				Tampereella vankilassa vankilassa		

Järjestysnumero	Suku- ja ristimänimet, täydelliset.	a) Ammatti. b) Syntymävuosi.	a) Nainut, naimaton, leski. b) Perheen suuruus ja alaikäisten lasten lukumäärä. c) Perheen toimeentulo. d) Perheen osoite.	Onko kuulunut työväenjärjestöihin ja mihin, kuinka kauan. Missä luottamustoimissa ja kuinka kauan.	a) Kuuluiiko punakaartiin ja milloin liittynyt siihen. b) Oliko kapinallisissa viroissa ja luottamustoimissa ja kuinka kauan.	Vangittu. Milloin.	Kaatonut taistelussa (rintamalla). Missä ja milloin.	Kuollut vankeudessa. Missä ja milloin.	Kuollut vankeudesta päästyään. Milloin ja mistä syystä.	Murhattu. Missä ja milloin ja millaisissa olosuhteissa. Kenen toimesta. Kuka murhasi.	Teloitettu valtiorikos-oikeuden päätöksen perusteella. Missä ja milloin.
10	Ruohola Elias Emil	Maatönnies 1890	Nainut, Vainio 3 pientä lasta a.) Oksa, Uusikartano	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut	rikollinen lopulla		vankeudessa Hämeenlin. 5/7-18			
11	Ruohola Vainio Evert	Maatönnies 1893	Naimaton	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut	6/4-18 Tampere		vankeudessa 17/4-18			
12	Laakso Reinholdt	Maatönnies 1895	Naimaton	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut		Kaati. Lem. pääsi. rikoll. alusta				
13	Kuusimäki Hjalmar	Väitönnies 1887	Leski, lapsia ei ole	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut			vankeudessa kuollut.			
14	Jorasaari Lemmi	Maatönnies 1895	Naimaton	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut	rikollinen lopulla H. linna		vankeudessa kuollut Elokuussa			
15	Jorasaari Valtteri	Maatönnies 1899	Naimaton	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut	rikollinen lopulla Lantana			kuollut Hämeenlinnassa 1918		
16	Kittala Valtteri	Työnnies	Naimaton	Työ. j. j. kuulunut	kuulunut	ei tiettyä		vankeudessa Turussa Joulukuusta 1919.			

Numerotilastoa v:n 1918 kansalaissodasta.

Kuntamme asukkaita (punasia) kaatui rintamalla	15	henkeä	15
kuoli vankiloihin	29		29
vankiloista päästyään	7		7
murhattiin	1		1
teloitettiin valtiorikos-oikeuden päätöksillä	8		8
on tietymättömiin hävinnyt	234		234
vanglittiin kansalaissodan yhteydessä			
Näistä vangituista oli	44	naista	44
		miestä	
		lasta alle 15 vuoden	
vapautettiin syyttöminä	68	henkeä	68
tuomittiin	166		166

J. Länne, tähtetetty kesäkuun 17 p:nä 1919.
(Pitäjän, kauppalan tai kaupungin nimi. Aika, milloin lähetetty.)

A. J. Hokka, Konepöytäaja, Oksa Uusikartano
(Tiedonantajan nimi, ammatti ja postiosote.)

Järjestysnumero	Suku- ja ristimänimet, täydelliset.	a) Ammatti. b) Syntymävuosi.	a) Nainut, naimaton, leski. b) Perheen suuruus ja alaikäisten lasten lukumäärä. c) Perheen toimeentulo. d) Perheen osoite.	Onko kuulunut työväenjärjestöihin ja mihin, kuinka kauan. Missä luottamustoimissa ja kuinka kauan.	a) Kuuluiiko punakaartiin ja milloin liittynyt siihen. b) Ojko kapinallisissa viroissa ja luottamustoimissa ja kuinka kauan.	Vangittu. Milloin.	Kaatonut taistelussa (rintamalla). Missä ja milloin.	Kuollut vankeudessa. Missä ja milloin.	Kuollut vankeudesta päästyään. Milloin ja mistä syystä.	Murhattu. Missä ja milloin ja millaisissa olosuhteissa. Kenen toimesta. Kuka murhasi.	Teloitettu valtiorikos-oikeuden päätöksen perusteella. Missä ja milloin.
17	Suominen Akseli	Pöytä tkt. Ept. 1887.	Naimat ja kaksi alaikäistä lasta. (Pöytä tkt.)		Kuului Punakaartiin	25/4-18		Tampereella 29/12-18.			
18	Wahala Luisa	Työmiehen 1/3 1901.	Naimaton. Wanhakartano.		Kuului Punakaartiin		Kuoli Tampereella 5/4-18				
19	Rantaampä Kustaa	Työmiehen 1/5 1893.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 6 vuotta	Kuului					Murhattiin Wiljakalassa 2/3-18.	
20	Rantaampä Nestori	Työmiehen 1/2 1896.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 4 vuotta	Kuului	6/4-18		Tampereella 1/3-18.			
21	Estola Jussi	Työmiehen 1897.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 4 vuotta	Kuului					Murhattiin Wiljakalassa 2/3-18.	
22	Ojala Fredrik	Työmiehen 1896.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 4 vuotta	Kuului	1/5-18		Lahdessa 2/3-18.			
23	Wallin P.	Punseppi 1/1870.	Naimat, viisi lasta, kotitalonpää. Ristikonkylä.	Yläneen Työväen j. j. kuului noin 12 vuotta	Kuului	1/5-18		Haamunlinnassa 2/3-18.			
24	Rajander Robert	Punseppi 1860.	Naimat, 4 lasta, alaikäinen. Ristikonkylä.	Työväen j. j. kuului noin 12 vuotta	Kuului	1/5-18		Haamunlinnassa 2/3-18.			
25	Lainio Reino	Työmiehen 1898	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 2 vuotta	Kuului		Lempäälässä 2/3-18				
26	Petola Kustaa	Työmiehen 1901.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 2 vuotta	Kuului		Lempäälässä 2/3-18.				
27	Rintala Frua	Työmiehen 1898.	Naimaton. Wanhakartano.	Työväen j. j. kuului noin 1 vuotta	Kuului	6/4-18		Tampereella 2/3-18.			
28	Lehtonen Hannes	Työmiehen 1901.	Naimaton. Ristikonkylä.	Työväen j. j. kuului noin 1 vuotta	Kuului		Lempäälässä 2/3-18.				
29	Salonius Nikolai	Työmiehen 1/4 1900.	Naimaton. Heinijoki.		Kuului		Lempäälässä 2/3-18.				
30	Ruokanen Jussi	Punseppi 1/5 1887.	Naimaton. Heinijoki.	Työväen j. j. kuului noin 12 vuotta	Kuului	2/4-18		Haamunlinnassa 2/3-18			
31	Suominen Jussi	Työmiehen 1/6 1895	Naimaton. Heinijoki.		Kuului			Haamunlinnassa 1/6-18			
32	Sankari Walteri	Työmiehen 1898	Naimaton. Kotimessu.	Työväen j. j. kuului	Kuului		Lahdessa 2/4-18				
33	Rintala Kustaa	Työmiehen 1884.	Naimat. Ristikonkylä.	Työväen j. j. kuului noin 2 vuotta	Kuului	1/5-18		Turussa			
34	Leppänen Arvid	Leppä. 1885.	Naimat, 6 alaikäistä lasta. Ristikonkylä.	Työväen j. j. kuului noin 3 vuotta	Kuului	2/4-18		Haamunlinnassa			

Järjestysnumero	Suku- ja ristimänimet, täydelliset.	a) Ammatti. b) Syntymävuosi.	a) Nainut, naimaton, leski. b) Perheen suuruus ja alaikäisten lasten lukumäärä. c) Perheen toimeentulo. d) Perheen osote.	Onko kuulunut työväenjärjestöihin ja mihin, kuinka kauvan. Missä luottamustoimissa ja kuinka kauvan.	a) Kuuluiiko punakaartiin ja milloin liittynyt siihen. b) Oliko kapinallisissa viroissa ja luottamustoimissa ja kuinka kauvan.	Vangittu. Milloin.	Katunut taistelussa (rintamalla). Missä ja milloin.	Kuollut vankeudessa. Missä ja milloin.	Kuollut vankeudesta päästyään. Milloin ja mistä syystä.	Murhattu. Missä ja milloin ja millaisissa olosuhteissa. Kenen toimesta. Kuka murhasi.	Teloitettu valtiorikosoikeuden päätöksen perusteella. Missä ja milloin.
35	Rinne Frans	Työim. 1896.	Naimaton. Wankakartano.	Työ. järg (kuulunut noin 2 vuotta)	Kuului punakaartiin		Lempäälässä 2/3-18.				
36	Tanssari Hiljori.	Virityim. 1889.	Naimaton.	Työ. järg (kuulunut noin 6 vuotta)	Kuului	9/4-18		Tampereella			
37	Kangasalo Hiljori.	Työim. 1888.	Naimaton. Wankakartano.	Ei kuulunut	Kuului		Lempäälässä 2/3-18.				
38	Saari Jalmari.	Reunki. 1890.	Naimaton, Husiitus.	Ei kuulunut	Ei kuulunut, (ainoa) koulun lähti Suom. maku pohjoispuolelle	1/5-18		Hännessä			
39	Palomäki Hakeli.	Reunki. 1895.	Naimaton. Virityim.	Työ. järg (kuulunut noin 4 vuotta)	Kuului		Lempäälässä 2/3-18.				
40	Laine Esa.	Työim. 1900.	Naimaton. Virityim.	Työ. järg (kuulunut noin 1 vuotta)	Kuului		Ladessa 20/4-18				
41	Leino August.	Työim. 1894.	Naimaton. Wankakartano.		Kuului	9/4-18		Kuopiossa			
42	Virtanen Hiljori.	Palkk. palkk. 1895.	Naimaton. Wankakartano.	Työ. järg (kuulunut noin 2 vuotta)	Kuului	9/4-18		Tampereella			
43	Suominen Rasti.	Työim. 1899.	Naimaton. Wankakartano.		Kuului		Kalivien 2/3-18				
44	Suominen Hiljori.	Virityim. 1884.	Naimaton. Wankakartano.	Työ. järg (kuulunut noin 15 vuotta)	Kuului (Kansainvälinen valitus Miltin)	20/4-18		Hännessä			
45	Rovonen Antti	Työim. 1871 ^{27/10}	Naimaton lapsi 5. Yläne Keihäskoski		(P.M. harjoittaja) Kuului punakaartiin	kuoliit-lop.		Ladessa Hännessä 1/7-18			
46	Koivisto Aleksanter	Palkk. palkk. 1899	Naimaton Yläne Keihäskoski		" "			Hännessä 4/7-18			
47	Mäkelä Veli	Työim. 1900 ^{21/1}	Naimaton Yläne Keihäskoski		" "			Hännessä 2/8-18			
48	Kivela Einari.	Työim. 1900 ^{kyym.}	Naimaton Yläne Taurula		" "			Ladessa Hännessä			
49	Kivela Pulho	Työim. 1899 ^{kyym.}	Naimaton Yläne Taurula		" "			Tampere 10/3-18			
50	Virtanen Aleksanter	Palkk. palkk. 1888	Naimaton Yläne Taurula	Työ. järg (kuulunut noin 10 vuotta)	" "			Hännessä Hännessä			
51	Rovonen Frans	Työim. 1899	Naimaton Yläne Taurula		" "			Tampere 21/7-18			
52	Rintala Kalle	Työim. 1904	Naimaton Yläne Taurula		" "				Vankilasta jor. Kallionkoti		
53	Peltimäki Kalle	Reunki. 1897	Naimaton Yläne, Kolva.	Työ. järg (kuulunut noin 3 vuotta)	" "			Ladessa Hännessä			